



Öppna drogsener

**– Brott, ordningsstörningar och trygghet vid
Sergels torg och Hässelby torg**

Pia Kvillemo, Anna Strandberg, Tobias Elgán & Johanna
Gripenberg

RAPPORT NR 67

STADs rapportserie, 2020
Rapport nummer 67
ISSN: 1654-7497
ISBN: 978-91-986697-0-1

www.stad.org

Rapporten kan laddas ned från STADs hemsida: www.stad.org

FÖRORD

STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) startade 1995 som ett tioårigt projekt med uppdrag att identifiera, tillämpa och utvärdera lovande metoder för prevention inom alkohol- och narkotikaområdet. Projektet initierades efter en översyn av missbruksvården i Stockholms län, där Landstinget och Stockholms kommun gemensamt beslutade att göra en mer långsiktig satsning på metodutveckling. Sedan 2010 är STAD en enhet inom Centrum för psykiatrforskning.

STADs arbete kännetecknas av ett tätt samspel mellan praktik och forskning där kunskaper från utvärderingar omsätts till praktik och de praktiska metoderna utsätts för kritisk och konstruktiv granskning. Kunskapen om vad som kännetecknar effektiv prevention har ökat under de senaste tio åren men det finns fortfarande ett stort behov av att utveckla och testa nya samhällsbaserade preventiva metoder.

Under en treårsperiod följer och utvärderar STAD polisens arbete mot öppna drogscener i Stockholms kommun. Projektet genomförs på uppdrag av Polismyndigheten och med finansiering från Brå. Syftet med utvärderingen är att identifiera hinder, möjligheter och framgångsrika metoder som motverkar narkotikahandel och relaterade problem på öppna drogscener. I föreliggande rapport presenteras utvecklingen av problem kopplade till droghandeln vid Sergels torg och Hässelby torg.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	6
Sammanfattning av delrapport 1	6
Sammanfattning av delrapport 2	7
METOD OCH MATERIAL	8
Brott, ordningsstörningar och upplevd trygghet.....	8
RESULTAT	9
Brott och ordningsstörningar	9
Upplevd trygghet.....	11
Trygghetsmätning Stockholms stad.....	11
Polisens trygghetsmätning.....	13
DISKUSSION	14
Begränsningar	15
Slutsats.....	15
REFERENSER.....	16

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Sedan en tid tillbaka sker ett intensifierat arbete mot öppna drogsccener i Stockholms län. Polisen och andra myndigheter har presenterat en metodhandbok som omfattar flera olika insatser, verksamhetsområden och aktörer i syfte att motverka öppen droghandel på offentliga platser. Bakom metodhandboken står Polisen, Kriminalvården, Länsstyrelsen, Region Stockholm samt Tullverket. Polisen har även utvecklat samverkan med en rad regionala och lokala aktörer för att komma till rätta med de öppna drogsccenerna. Under en treårsperiod följer och utvärderar STAD polisens arbete med fokus på Sergels torg och Hässelby torg som definierats som två öppna drogsccener. Inom ramen för utvärderingen har STAD tidigare framställt två delrapporter, delrapport 1 och delrapport 2, varav delrapport 2 har publicerats i STADs rapportserie (STAD-rapport 66). I delrapport 1 redovisades det befintliga arbetet vid de båda drogsccenerna baserat på initiala samtal med nyckelpersoner från polisen och andra involverade organisationer samt dokument i form av sammanträdesprotokoll och lokala rapporter. I delrapport 2 redovisades en lägesbild beträffande problem samt hinder och möjligheter i arbetet för att motverka öppen droghandel, baserat på statistik om brott och ordningsstörningar i anslutning till Sergels torg och Hässelby torg samt intervjuer med nyckelpersoner från samverkande organisationer. Föreliggande rapport utgör den tredje delrapporten.

Syfte: Syftet med den aktuella rapporten är att beskriva och analysera de två öppna drogsccenerna Sergels torg och Hässelby torg med avseende på utvecklingen av brott, ordningsstörningar och trygghet under perioden 2017-2020.

Metod: Polisens statistik över brott och ordningsstörningar i anslutning till drogsccenerna under perioden 2017– juni 2020 har analyserats tillsammans med Stockholms stads trygghetsmätning och polisens egen trygghetsmätning.

Resultat: Både Sergels torg och Hässelby torg utmärker sig som öppna drogsccener genom hög brottslighet och andra problem. De flesta brott och ordningsstörningar på Sergels torg har minskat under senare år. Under 2020 ser dock våld mot tjänsteman ut att öka samtidigt som misshandel, bråk och stölder ser ut att minska. Utvecklingen på Hässelby torg är mer varierande men från att ha minskat under 2017-2019 ser misshandelfallen ut att ha ökat något under 2020. Upplevelsen av problem med öppen droghandel ser ut att ha minskat något sedan 2017 och den upplevda tryggheten bland boende i områdena ser ut att ha ökat, speciellt vid Sergels torg.

Slutsats: Både Sergels torg och Hässelby torg uppvisar fortsatt tydliga tecken på att vara öppna drogsccener, men en rad positiva förändringar med avseende på brott, ordningsstörningar och trygghet noteras under senare år, särskilt på och kring Sergels torg. För att en tydlig förbättring ska kunna ske på Hässelby torg behöver ett uthålligt arbete bedrivas med effektiva metoder.

BAKGRUND

Sedan en tid tillbaka sker ett intensifierat arbete mot så kallade öppna drogsccener i Stockholms län. En öppen drogsccen är en geografisk, bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter och/eller allmänhet (1). Polisen och andra myndigheter har presenterat en metodhandbok som omfattar flera olika insatser, verksamhetsområden och aktörer i syfte att motverka öppna drogsccener i länet (1). Exempel på metoder och arbetssätt är formell och informell kontroll i form av närvaro av uniformerad personal respektive boende och besökare på platsen samt situationell prevention och tillgänglighetsbegränsning genom exempelvis beslagtagning av narkotika, koncentrerad brottsbekämpning på så kallade "hotspots" och arbete med den fysiska miljön. Dessutom genomförs social prevention i samverkan med socialtjänsten, hälso- och sjukvården, m fl. Bakom metodhandboken står Polisen, Kriminalvården, Länsstyrelsen, Region Stockholm och Tullverket. Polisen har även utvecklat samverkan med en rad regionala och lokala aktörer för att komma till rätta med de öppna drogsccenerna. Under en treårsperiod följer och utvärderar STAD polisens arbete med fokus på Sergels torg och Hässelby torg som är två befintliga öppna drogsccener. STAD har tidigare framställt två delrapporter, delrapport 1 och 2. Delrapport 1 baserades på initiala samtal med nyckelpersoner från polisen och andra involverade organisationer samt dokument i form av sammanträdesprotokoll, lokala verksamhetsplaner och rapporter (2). Delrapport 2 baserades på statistik om brott och ordningsstörningar i anslutning till Sergels torg och Hässelby torg samt på djupintervjuer med nyckelpersoner från samverkande organisationer (3).

Sammanfattning av delrapport 1

I delrapport 1 som överlämnades till Polisen i april 2019 framgår att lokalpolisområde Norrmalm har påbörjat ett intensivt arbete mot droghandel på Sergels torg (2). Flera metoder från metodhandboken används, såsom kameraövervakning, polispatrullering och samverkan med olika aktörer. Polisen har en pågående samverkan med Stockholm stad (stadsdelsförvaltning Norrmalm), Länsstyrelsen och Socialtjänsten. De har även bildat en styrgrupp med poliser (t.ex. insatsledaren) och andra aktörer, bland annat representanter från socialförvaltningen, fastighetsägare och Kulturhuset Stadsteatern. Styrgruppen diskuterar vision och långsiktiga mål med platsen, speciella utmaningar och vägar att nå målet. Polisen har också samverkan på det operativa planet med exempelvis Stockholms Länstrafik (SL) och MTR Stockholm AB (MTR) som driver kollektivtrafik, hotellverksamhet och belysningsföretag. Polisen samarbetar även med organisationen "City i samverkan Stockholm" som tillsammans med andra aktörer vill göra platsen säkrare och attraktiv för kulturella aktiviteter.

Vidare framgår i delrapport 1 att lokalpolisområde Vällingby nyligen intensifierat samverkan kring Hässelby torg inom ramen för det så kallade Trygghetsrådet i Hässelby-Vällingby. Trygghetsrådet är en samverkansstruktur mellan stadsdelsförvaltningen och

lokalpolisen i Hässelby-Vällingby och består av en strategisk ledningsgrupp, en operativ ledningsgrupp och tre arbetsgrupper i vilka polisen, stadsdelsförvaltningen och andra aktörer, såsom socialtjänsten, fastighetsförvaltarna, brandförsvaret, trafikförvaltningen, skola, samt MTR finns representerade. Den strategiska gruppen träffades första gången hösten 2018 och planerar fyra möten per år. Den operativa ledningsgruppen sammankallas var tredje vecka. Ett av målen som gruppen arbetar mot är att "offentliga platser är fria från drogmisbruk och försäljning av droger". Även ytterligare arbetsgrupper har tillsatts och jobbar med socialt preventivt arbete, platsövervakning och näringslivet. Polisen planerar att installera kameror på Hässelby torg och har även avsatt en yttre ungdomsgrupp av fyra poliser som varannan vecka arbetar riktat mot narkotika, berusning, stöld och rån. Dessutom patrullerar uttryckningspoliser mellan uttryckningar på torget.

Sammanfattning av delrapport 2

I delrapport 2 som överlämnades till polisen i april 2020 framgick, baserat på statistik om brott och ordningsstörningar, att Segels torg och Hässelby torg utmärker sig som öppna drogsener genom hög brottslighet och ordningsstörningar jämfört med Stockholms stad i övrigt. Platserna har delvis olika problembild med fler narkotika- och våldsrelaterade brott rapporterade från Segels torg än Hässelby torg. Baserat på djupintervjuer med nyckelaktörer analyserades hinder och underlättande faktorer för arbetet att motverka problemen på drogsenerna. Underlättande och hindrande återfinns såväl inom som mellan organisationer samt externt. Strukturerat samarbete och informationsutbyte mellan personer i olika organisationer underlättar arbetet, liksom en hög prioritering av arbetet inom polisorganisationen. Framträdande hinder för arbetet utgörs av brist på personell kontinuitet på drogsenerna och ett problematiskt regelverk, t.ex. begränsning av informationsdelning mellan organisationer och professioner. Det senare skapar en utsatt situation för ordningsvakter och även avsaknad av återkoppling från sociala myndigheter till polisen. Andra hinder är begränsat eller unikt mandat för olika professioner, långsam lagföringsprocess samt personer som säljer och brukar narkotika men saknar uppehållstillstånd eller personuppgifter, vilket försvårar lagföring och socialt stöd. Metoder som framhålls som effektiva för att motverka den öppna droghandeln är uniformerad närvaro på drogsenerna, övervakningskameror, fysiska förändringar och evenemang på torget, samt uthålligt spaningsarbete med kartläggning av kriminella nätverk. På längre sikt anses sociala insatser och engagemang från lokalsamhället som viktiga för att minska nyrekrytering till narkotikabruk och försäljning.

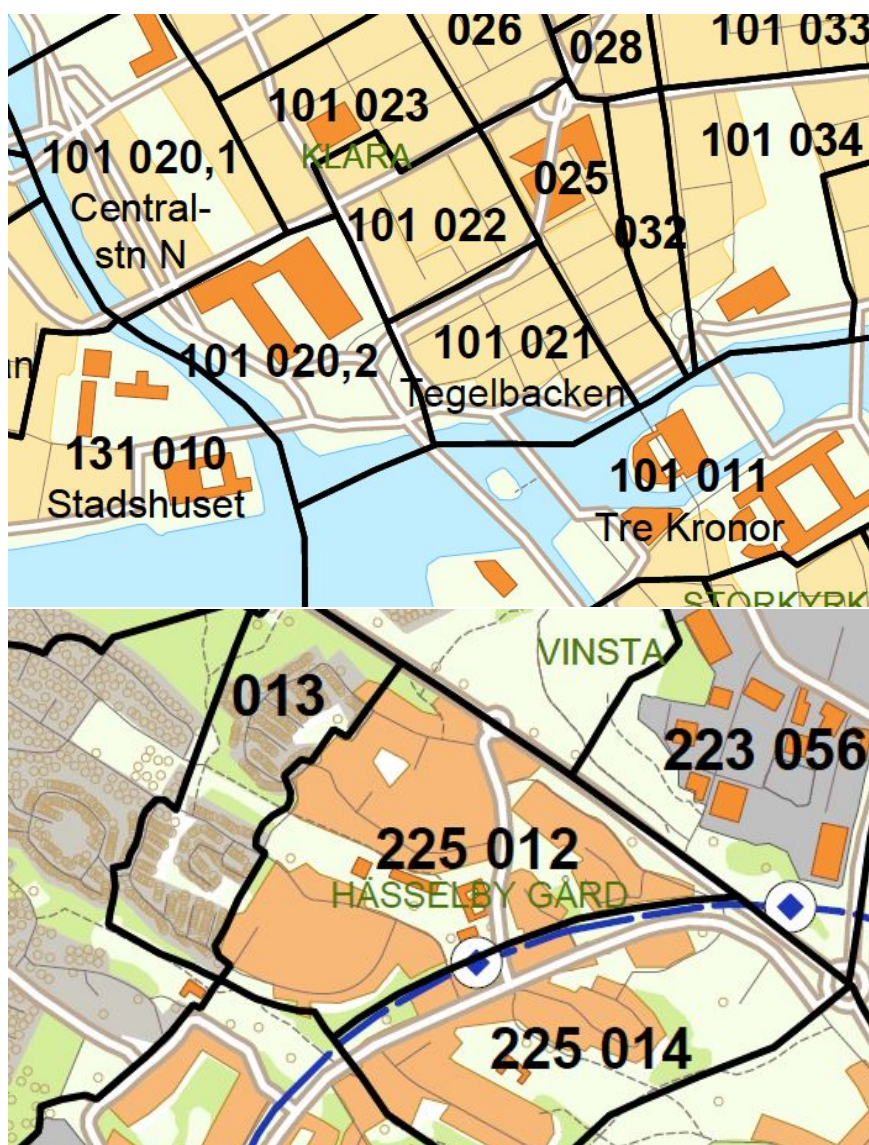
Syfte

Syftet med föreliggande rapport är att beskriva och analysera de två öppna drogsenerna Segels torg och Hässelby torg med avseende på utvecklingen av brott, ordningsstörningar och trygghet under perioden 2017-2020.

METOD OCH MATERIAL

Brott, ordningsstörningar och upplevd trygghet

För att analysera utvecklingen av brott och ordningsstörningar och upplevd trygghet på Sergels torg och Hässelby torg rekvirerades data om brott och ordningsstörningar från Polisen för respektive basområde där drogsценerna är lokaliserade (dvs. basområde 101 025 och 225 012, se Fig. 1). Dessutom rekvirerades data om hela Stockholms kommun, dvs. alla basområden (n=450), och det genomsnittliga antalet brott och ordningsstörningar för ett basområde inom Stockholms stad beräknades. Materialet rekvirerades i oidentifierad form och analyserades deskriptivt.



Figur 1. Överst: Klarakvarteret inklusive basområdet (101 025) där Sergels torg är lokaliserat. Nederst: Hässelby gård inklusive basområdet (225 012) där Hässelby torg är lokaliserat.

Utöver detta har data från Stockholms stads trygghetsmätning erhållits i sammanställd form, liksom data från Polisregion Stockholms egen trygghetsmätning, som är den första av flera som kommer att genomföras under kommande år.

Trygghetsmätningen i Stockholms stad (4) har genomförts åren 2008, 2011, 2014, 2017 och 2020. I föreliggande rapport är de två senaste mätningarna i fokus. Undersökningen genomförs som en postenkät till ett slumpmässigt urval av personer 16-79 år som är mantalsskrivna i Stockholms stad. År 2020 skickades enkäten (av Enkätfabriken) till 34 896 personer och besvarades av 17 857 personer vilket motsvarar en svarsfrekvens på 51 procent. År 2017 var svarsfrekvensen 54 procent. Resultaten bryts ner på områdesnivå inom stadsdelarna vilket innebär att uppgifter för Klara i Norrmalms stadsdel respektive Hässelby gård i Vällingby stadsdel, där de öppna drogsценerna är lokaliserade, har kunnat tas fram. År 2020 var svarsfrekvensen för område Klara 45 procent och för Hässelby gård 35 procent. Den låga svarsfrekvensen gör att data bör tolkas med försiktighet.

Polisen i region Stockholm har under 2020 gjort en trygghetsmätning innefattande 27 kommuner i regionen. Enkäten är utformad av Polisen och skickades ut av Institutet för kvalitetsindikatorer AB. Den innefattar frågor kring vilka problem man upplever finns i området där man bor, utsatthet för och oro för att utsättas för brott. Enkäten skickades ut till 83 367 personer mellan 16 och 84 år och innehöll frågor om hur en ser på tryggheten där en bor. Enkäten besvarades av 52 681 personer, vilket innebär en svarsfrekvens på nästan 63 procent.

RESULTAT

Brott och ordningsstörningar

Vid de båda drogsценerna är fylleri, bråk, narkotikabrott och våld vanligare jämfört med genomsnittet för Stockholms stad (450 basområden). Delvis olika problembilder framträder på Sergels torg respektive Hässelby torg (Tabell 1). Totalt påvisas fler problem på Sergels torg, men vissa brott och ordningsstörningar är vanligare på och kring Hässelby torg, det vill säga bråk, olaga hot, olaga intrång, samt rattfylleri. På Sergels torg har däremot fler narkotikabrott, inklusive överlåtelse till minderåriga, våld mot tjänsteman, fylleri och rån anmälts eller noterats.

De flesta brott och ordningsstörningar på Sergels torg har minskat mellan 2017 och 2020. Under 2020 ser dock våld mot tjänsteman ut att öka, och eventuellt även narkotikabrott, vilket kan bero på ett intensifierat arbete av polis och ordningsvakter. Narkotikabrott anmäls i regel av polisen som alltså bör vara på plats för att denna typ av brott ska rapporteras. Misshandel, bråk och stölder har däremot minskat vid Sergels torg, vilket kan ha samma förklaring, det vill säga ökad närvaro av poliser och ordningsvakter. Utvecklingen på Hässelby torg är mer varierande men från att ha minskat under 2017-

2019 ser misshandelsfallen ut att ha ökat något under 2020. Antalet anmälda misshandelsbrott under första halvåret 2020 är 20 stycken, vilket betyder 80 procent av det totala antalet för 2019. Anmälda narkotikabrott har däremot minskat vid Hässelby torg.

Tabell 1. Antal brott och andra problem i anslutning till Sergels torg, Hässelby torg respektive i Stockholms kommun år 2017- juni 2020

Misshandel utomhus (ej målsägande 0-6 år)- anmälda brott						
	År	Totalt	Mot man	Mot kvinna	Mot pojke	Mot flicka
Sergels torg ^a	2017	103	64	22	10	7
	2018	71	49	15	3	4
	2019	39	20	9	7	3
	2020 jan-jun	11	6	5	0	0
Hässelby torg ^a	2017	65	27	27	7	4
	2018	38	21	13	1	3
	2019	25	10	9	3	3
	2020 jan-jun	20	12	8	0	0
Genomsnitt samtliga basområden ^b	2017	9	6	2	1	0
	2018	9*	6	2	0	0
	2019	8*	5	2	0	0
	2020 jan-jun	4	3	1	0	0
Våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd, olaga hot, rån och stöld - anmälda brott						
	År	Våld mot tjänsteman	Olaga hot ^c	Rån ^d	Stöld ^e	
Sergels torg ^a	2017	54	35	19	567	
	2018	54	35	12	414	
	2019	30	36	8	240	
	2020 jan-jun	30	15	9	75	
Hässelby torg ^a	2017	11	85	7	268	
	2018	4	50	3	220	
	2019	7	58	11	166	
	2020 jan-jun	5	29	3	121	
Genomsnitt samtliga basområden ^b	2017	5	12	2	66	
	2018	4	13	2	73	
	2019	4	12	3	83	
	2020 jan-jun	2	5	1	38	
Narkotikabrott - anmälda brott						
	År	Narkotika totalt ^f	Narkotika totalt <18år ^f			
Sergels torg ^a	2017	562	87			
	2018	768	142			
	2019	327	31			
	2020 jan-jun	195	12			
Hässelby torg ^a	2017	92	-			
	2018	49	4			
	2019	108	6			
	2020 jan-jun	43	7			
Genomsnitt samtliga basområden ^b	2017	26	3			
	2018	28	3			
	2019	28	3			
	2020 jan-jun	16	2			
Bråk, etc., fylleri/LOB från händelserapporter samt olaga intrång och rattfylleri						
	År	Bråk, misshandel, förargelse, ofog barn/ungdom	Olaga intrång	Fylleri/LOB ^g	Rattfylleri (drog-rattfylleri)	

Sergels torg ^a	2017	206	3	437	1 (1)
	2018	188	0	543	1 (2)
	2019	193	0	464	0 (1)
	2020 jan-jun	42	0	259	0 (0)
Hässelby torg ^a	2017	253	13	75	8 (5)
	2018	174	16	64	8 (3)
	2019	256	4	75	4 (1)
	2020 jan-jun	145	3	45	1 (2)
Genomsnitt samtliga basområden ^b	2017	40	3	32	2 (2)
	2018	38	2	31	2 (2)
	2019	36	3	28	2 (2)
	2020 jan-jun	19	1	13	1 (1)

^a Uppgifterna gäller basområdet kring Sergels torg (i Klarakvarteret) respektive basområdet kring Hässelby torg (i Hässelby gård), vilket även gäller nedanstående uppgifter för övriga problemkategorier.

^b Det totala antalet brott i Stockholms kommun har delats med antal basområden (n=450), vilket även gäller nedanstående uppgifter för övriga problemkategorier.

^c Hot: hot mot privatperson eller tjänsteman.

^d Rån: mot butik/taxi eller privatperson utomhus.

^e Stöld: fickstöld, väskryckning, cykelstöld, stöld ur butik/café/restaurang/garage/källare, bil.

^f Totalt: eget bruk, innehav och överlåtelse.

^g LOB innebär Lagen om omhändertagande av berusade personer mm.

*Pga avrundning i subkategorierna avviker summan av subkategorierna från totalsumman för alla kategorier.

Upplevd trygghet

Trygghetsmätning Stockholms stad

Stockholms stads Trygghetsmätning visar på en positiv utveckling i anslutning till både Sergels torg och Hässelby torg för en rad trygghetsindikatorer. Beräkningar av signifikanta skillnader mellan mätningarna 2017 respektive 2020 har gjorts för en rad företeelser som bygger på enskilda eller sammanslagna enkätfrågor. I område Klara noteras enligt beräkningar av Stockholms stad en statistiskt signifikant minskning av följande företeelser: utsatthet för våldsbrott inklusive misshandel, sexuella trakasserier, oro i bostadsområdet, samt otrygghet. Motsvarande signifikanta minskningar i område Hässelby gård noteras för: utsatthet för brott av något slag, våldsbrott inklusive misshandel, rån, samt sexuella trakasserier (4). I tabell 2 nedan presenteras ett urval av indikatorer för upplevd otrygghet och andel personer som svarat på ett visst sätt år 2017 respektive 2020 i område Klara respektive Hässelby gård. Inga signifikansberäkningar för skillnaderna har gjorts och siffrorna ska därför tolkas med försiktighet. Urvalet är gjort utifrån att indikatorerna ska ha en sannolik koppling till de öppna drogsценerna i de båda områdena samt att minst fem procent av de svarande, vid båda mätningarna, ska ha angett otrygghet/problem på det sätt som frågan anger.

Tabell 2 Andel personer som upplevt otrygghet på olika sätt i område Klara respektive Hässelby gård 2017 och 2020

	Klara (%)		Hässelby gård (%)	
	2017	2020	2017	2020
Varit utsatts för hot så att svarande blivit rädd senaste 12 mån	16	7	9	6
Ibland orolig för att vistas på en eller flera platser i bostadsområdet p.g.a. risk för brott	64	45	44	38
Oro för att utsättas för brott i bostadsområdet minst en gg/v	23	11	21	12
Stor otrygghet att gå ut ensamt sent på kvällen/avstår från detta	18	9	25	23
Mycket ofta orolig för att vistas på närmaste tunnelbane-/pendeltågs-/tvärbanestation, alt. avstår från detta för att inte utsättas för brott	8	6	8	5
Mycket ofta orolig för att kvälls-/nattetid gå hem från närmaste tunnelbane-/pendeltågs-/tvärbanestation, alt. avstår från detta för att inte utsättas för brott	14	11	21	19
Problem med klotter i stor utsträckning	18	13	11	22
Problem med nedskräpning i stor utsträckning	54	38	33	35
Problem med skadegörelse i stor utsträckning	22	14	21	21
Problem med mörka områden och dålig belysning i stor utsträckning	27	18	24	22
Problem med berusade personer stör ordningen i stor utsträckning	39	29	24	17
Problem med bostäder som tillhåll för narkotikamissbrukare i stor utsträckning	10	5	13	16
Problem med narkotikamissbrukare på offentliga platser som stör ordningen i stor utsträckning	45	31	20	20
Problem med narkotikahandel som sker öppet på gata eller torg i stor utsträckning	47	34	27	22
Problem med folk som bråkar och slåss utomhus i stor utsträckning	21	14	8	12
Problem med ungdomar stör ordningen i stor utsträckning	24	19	25	23

Källa: Stockholms stads trygghetsmätning Trygghet i Stockholm 2020

För båda områdena kan en positiv utveckling noteras. I område Klara tyder uppgifterna på att en större trygghet upplevs i området 2020 jämfört med 2017 och att miljön i form av skadegörelse, nedskräpning och dålig belysning förbättrats. Dessutom tycks öppet narkotikabruk och öppen droghandel noteras i minskande grad av de boende. I område Hässelby gård syns motsvarande positiva utveckling beträffande trygghet, om än mindre tydligt, däremot inte när det gäller klotter, nedskräpning, skadegörelse, öppet narkotikabruk, bostäder som är tillhåll för personer med narkotikamissbruk samt bråk och slagsmål utomhus, vilket är företeelser som tycks ligga på samma nivå som 2017 eller öka något. Öppen droghandel tycks däremot ha minskat i likhet med Sergels torg, men inte lika tydligt som på Sergels torg. På grund av den låga svarsfrekvensen ska uppgifterna tolkas med försiktighet, särskilt för Hässelby torg.

Polisens trygghetsmätning

Polisregion Stockholms egen Trygghetsmätning genomfördes första gången 2019 och den lägesbild som framgår har sammanställts i tabell 3 avseende olika indikatorer på otrygghet/problematik som finns kopplat till de båda områden (Klara och Hässelby gård) där de utvalda öppna drogsценerna är lokaliserade. Vi har utifrån föreliggande rapports syfte också försökt att matcha indikatorer med Stockholms stads trygghetsmätning för att se om resultaten visar liknande tendenser. I tabell 3 har vi även inkluderat andelen för hela Polisregion Stockholm för att ge en bild av hur det ser ut för hela Stockholm. Utifrån det som framgår i tabell 3 kan man se att både Klara och Hässelby gård utmärker sig på flera områden i jämförelser med Polisregion Stockholm totalt, genom att en större andel av de svarande uppger att problemen förekommer i deras bostadsområde.

Eftersom Polisregion Stockholms trygghetsmätning genomfördes första gången 2020 finns inte möjlighet att utifrån den säga något om utveckling sedan 2017. Andelen svarande som uppger att indikatorerna skapar problem/otrygghet i deras bostadsområde är högre i tabell 3 jämfört med tabell 2 på grund av en annan indelning av svarsalternativen, men det finns viss samstämmighet mellan det vi ser i brottsstatistiken och det som framkommer i trygghetsmätningen. Både vid Sergels torg och Hässelby torg är brott som fylleri, bråk och narkotikabrott vanligare jämfört med genomsnittet för Stockholms stad. Detsamma framkommer i Polisens trygghetsmätning, i jämförelse med hela Polisregion Stockholm är det för många av indikatorerna en större andel svarande som uppger att dessa skapar otrygghet/problem i både Klara och Hässelby gård, det gäller bland annat klotter, nedskräpning, skadegörelse, berusade personer som stör ordningen, öppen narkotikahandel och personer som bråkar och slåss utomhus.

Det finns också skillnader i rapporteringen i trygghetsmätningen mellan de områden (Klara och Hässelby gård) där de båda drogsценerna är lokaliserade. För några indikatorer är andelen svarande som rapporterar att dessa skapar problem/otrygghet i liten/stor utsträckning i deras bostadsområde högre i område Hässelby gård jämfört med Klara, bland annat vad avser bostäder som är tillhåll för narkotikamissbrukare, ungdomar som stör ordningen och kvinnor som antastas. Brottsstatistiken visar också att vissa brott och ordningsstörningar är vanligare på och kring Hässelby torg, exempelvis bråk och olaga hot. Det motsatta gäller för nedskräpning, berusade personer som stör ordningen, narkotikamissbrukare på offentliga platser som stör ordningen, öppen narkotikahandel samt personer som bråkar och slåss utomhus. En större andel svarande i område Klara uppger att detta är problem/skapar otrygghet i någon utsträckning i deras bostadsområde. I enlighet med detta visar brottsstatistiken också att på Sergels torg är det vanligare med narkotikabrott, våld mot tjänsteman och fylleri.

Skillnaderna mellan Polisregion Stockholm och områdena Klara och Hässelby gård är inte testade för statistisk signifikans varför resultaten bör tolkas med försiktighet.

Tabell 3 Andel personer som upplevt otrygghet på olika sätt avseende totalt för Polisregion Stockholm samt områdena Klara respektive Hässelby gård 2019^a

	Polisregion Stockholm (%)	Klara (%)	Hässelby gård (%)
Klotter ^b	54	62	62
Nedskräpning ^b	69	92	73
Skadegörelse ^b	53	67	65
Problem med mörka områden och dålig belysning ^b	61	54	63
Berusade personer stör ordningen ^b	20	64	52
Bostäder är tillhåll för narkotikamissbrukare ^b	15	13	35
Narkotikamissbrukare på offentliga platser som stör ordningen ^b	22	64	51
Narkotikahandel som sker öppet på gata eller torg ^b	22	62	48
Folk bråkar och slåss utomhus ^b	17	54	36
Ungdomar stör ordningen ^b	39	49	56
Kvinnor som antastas ^b	16	21	30
Avstått från aktivitet ^c	20	13	21
Utsatt för hot senaste 12 månaderna	6	8	9
Går ej ut ensam sent på kvällen pga oro för brott	11	-	17

^a Källa: Polisens trygghetsmätning 2020. Polisregion Stockholms trygghetsmätning för 2020 är den första i sitt slag, varför det inte går att ange uppgifter för tidigare år.

^b Andel som svarat Ja i liten utsträckning samt Ja i stor utsträckning på frågan om de upplever att det finns problem med följande i området där de bor.

^c Svarat ja på frågan om hen avstått från någon aktivitet pga. otrygghet/rädsla under de senaste 12 månaderna

DISKUSSION

Syftet med denna rapport var att beskriva och analysera de två öppna drogsценerna Sergels torg och Hässelby torg med avseende på utvecklingen av brott, ordningsstörningar och trygghet under 2017-2020. De flesta brott och ordningsstörningar på Sergels torg har minskat under senare år. Under 2020 ser dock våld mot tjänsteman ut att öka vilket kan bero på ett intensifierat arbete av polis och ordningsvakter. Misshandel, bråk och stölder har däremot minskat, vilket kan ha samma förklaring, det vill säga en högre närvaro av uniformerad personal jämfört med 2019. Uppgifterna om minskande brott och ordningsstörningar avspeglas även i upplevelsen av trygghet bland de boende i Klaraområdet. I Stockholms stads trygghetsmätning syns en positiv utveckling mellan 2017-2020 med en minskande andel som upplever otrygghet och otrivsamt (nedskräpning, etc.) i sin närmiljö. I Polisens trygghetsmätning för 2020 utmärker sig både Klara och Hässelby gård med en högre andel svarande som uppger att de upplever problem med exempelvis klotter och nedskräpning i jämförelse med totalt för Polisregion Stockholm. Att andelen är högre i jämförelse med Stockholm stads trygghetsmätning beror delvis på en annan indelning av svarsalternativen. Eftersom Polisens mätning gjordes första gången 2020 kan inga jämförelser med 2017 göras.

Utvecklingen på Hässelby torg är mer varierande än vid Sergels torg men från att ha minskat under 2017-2019 ser misshandelsfallen ut att ha ökat något under 2020. Vid jämförelse med resultat från Stockholms stads trygghetsmätning syns en liknande bild, det vill säga att en något större andel boende har uppmärksammat bråk och slagsmål utomhus. Värt att notera är att utsatthet för våldsbrott inklusive misshandel tycks ha minskat i området, vilket tyder på att de boende (som svarat på enkäten) inte själva är måltavla för den eventuella ökningen av misshandel. Vid Hässelby torg framkommer inte heller någon ökad otrygghet, däremot en tendens till ökad otrivsel med klotter och nedskräpning.

Utvecklingen av den öppna droghandeln är svårtolkad. Enligt brottsstatistiken kan den ha ökat något vid Sergels torg under det senaste året som en del av det totala antalet narkotikabrott men minskat vid Hässelby torg. Detta kan ha att göra med en större polisnärvaro vid Sergels torg då narkotikahandel till stor del upptäckts via spaning och en reell ökning kanske därför inte är fallet. Upplevelsen hos de boende på båda platserna mellan 2017 och 2020 tycks vara en minskad öppen droghandel. Dock upplever fortfarande 34 procent av de boende vid Sergels torg och 22 procent av de boende vid Hässelby torg problem med öppen droghandel år 2020, enligt Stockholms stads trygghetsmätning. Polisens trygghetsmätning visar att 62 procent av de svarande i område Klara respektive 48 procent i Hässelby gård uppger att öppen narkotikahandel på gata eller torg är ett problem (i liten eller stor utsträckning) i deras bostadsområde. Att andelen är högre beror sannolikt på att svarsindelningen inte är lika.

Begränsningar

Föreliggande rapport har en rad begränsningar. Som nämnts är svarsfrekvensen i Stockholms stads trygghetsmätning relativt låg, vilket gör att uppgifterna måste tolkas med försiktighet. Vidare kan samtliga uppgifter som gäller 2020 vara påverkade av de restriktioner som gällt i samband med coronapandemin och det går inte att utesluta att svaren i de båda trygghetsmätningarna sett annorlunda ut under andra förhållanden. Detsamma gäller statistiken över brott och ordningsstörningar. Möjligen har polisens och andra involverade organisationers arbete och prioriteringar också ändrats till följd av coronapandemin, vilket kan ha påverkat utvecklingen. Detta har dock inte studerats inom ramen för denna rapport.

Slutsats

Både Sergels torg och Hässelby torg uppvisar fortsatt tydliga tecken på att vara öppna drogscener, men en rad positiva förändringar med avseende på brott, ordningsstörningar och trygghet noteras under senare år, särskilt på och kring Sergels torg. För att en tydlig förbättring ska kunna ske på Hässelby torg behöver ett uthålligt arbete bedrivas med effektiva metoder.

REFERENSER

1. Kriminalvården, Länsstyrelsen i Stockholm, Polismyndigheten, Stockholms läns landsting (nuv. Region Stockholm), Tullverket. Öppna drogscener. Metoder för lokal samverkan kring arbetet med öppna drogscener. Stockholm; 2017.
2. STAD. Öppna drogscener – en utvärdering av polisens arbete. Opubl.
3. Kvillemo P, Feltmann K, Elgán T, Gripenberg J. Öppna drogscener – Lägesbild, insatser, utmaningar och möjligheter vid Sergels torg och Hässelby torg Stockholm: STAD; 2020.
4. Stockholms stad. Trygghet i Stockholm 2020 2020 [Available from: <https://start.stockholm/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/undersokningar/trygghetsmatningen/>].